

NAŠ GLAZBENI ŽIVOT

Kongres Saveza folklorista Jugoslavije u Poreču

Do ove godine održao je Savez folklorista Jugoslavije već 16 svojih kongresa u raznim mjestima svih naših republika, a ove 1970. godine bio je održan sedamnaesti kongres u Poreču, u Istri. U svim našim republikama imamo republička udruženja folklorista, i svake godine naizmjenice organizira pojedino Društvo folklorista iz druge republike savezni kongres. Ove godine je takav kongres organiziralo i pripremilo Udruženje folklorista Hrvatske u istarskom gradiću Poreču od 9. do 13. rujna obilnim programom. Na kongresu raspravljali su se naučni referati iz područja ovih okvirnih tema:

1) Narodno umjetničko stvaralaštvo Istre, ovim sekcijama: a) narodni život i običaji, b) Muzički folklor Istre, Hrvatskog primorja i sjeverno-jadranskih otoka, c) usmeno stvaralaštvo Istre i Hrvatskog primorja. Zatim 2) Perspektive narodnog stvaralaštva u suvremenim društvenim previranjima, sekcija d) suvremene pojave u usmenom narodnom stvaralaštvu, sekcija e) Specijalni suvremeni etnički i etnosociološki problemi, nadalje tema 3. Metode prikupljanja, proučavanja, naučnog i posebno estetičkog ocjenjivanja narodnog stvaralaštva, zatim teme u posebnim sekcijama: f) Problemi klasifikacije polifonih oblika muzičkog folklor Jugoslavije i drugih zemalja, g) Zadaci i perspektive u istraživanju dječjeg stvaralaštva, h) problemi etnokoreologije, i) problem narodne instrumentalne muzike i ostala pitanja muzičkog folklor, j) nacionalno i općeljudsko u usmenoj narodnoj književnosti.

U okviru kongresnih tema bila je veoma važna tema koja se na svakom kongresu ponavlja, a to je FOLKLOR KRAJA U KOJEM SE KONGRES održava. Među temama koje su se bavile takvim folklorom bilo je predavanje V. Žganeca pod naslovom »Odnos glagoljaškog crkvenog i svjetovnog pjevanja u Kvarnerskom području«. Kongres folklorista Jugoslavije stavio je na svoj program i takvu temu koja govori o crkvenom pjevanju toga kraja, jer je glagoljaško pjevanje Kvarnerskog područja i Istre veoma značajna tradicionalna narodna svetkovina s kojom se, naročito u novije doba, naši stručnjaci mnogo bave.

U toku kongresa glagoljaško crkveno pjevanje čuli smo i u njegovoj funkciji, prisustvujući crkvenoj izvedbi čitave jedne mise u toku samog misnog obreda. Misa je bila služena u monumentalnoj Eufrazijevoj bazilici u Poreču, a tekstove i pjevačke dijelove

otpjevao je crkveni pjevački zbor iz Vrbnika. Monumentalna bazilika iz VI stoljeća bio je najpodestniji prostor u kojem se je čulo naše hrvatsko najstarije crkveno pjevanje pred mnogobrojnim slušateljstvom među kojima su bili prisutni i svi članovi Porečkog kongresa folklorista Jugoslavije iz svih republika, kao i mnogobrojni inozemni članovi i predavači na tom kongresu iz Sovjetskog saveza, Francuske, Njemačke, Bugarske, Danske, USA, Mađarske, Italije i Rumunjske. Pjevao je Vrbnički mješoviti crkveni pjevački zbor u kojem su članovi domaći stanovnici toga gradića. Žene su bile obučene svečano u narodnu nošnju, a muškarci odjeveni u starodrevne pogrebne kostime koje upotrebljavaju u obredu crkvenog pokopa svojih članova u rodnom mjestu. Poslije mise otpjevali su još i neke starinske pjesme koje se pjevaju kod pokopa. To čehovsko starodrevno društvo naziva se društvo »kapara« po specijalnim kapama koje članovi društva nose. Na sve prisutne učinila je ta misa sa staroslavenkim glagoljaškim pjevanjem dubok utisak.

Tokom kongresa jedan dan su kongresisti bili na izletu u starom gradu Motovunu gdje su im priredili kongresa priuštili još jedan užitak sa koncertom narodnih pjesama i svirke u sopele te izvođenjem narodnih istarskih plesova. Sve je to, naročito ovaj izlet i koncert u Motovunu, prisutnima bio eklatantan dokaz da istarski folklor, ta eminentna narodna muzika i narodni muzički instrumenti, još uvijek žive u narodu, i da se gaje svim žarom istarskih Hrvata u svagdanjoj praksi.

U toku kongresa održana je i godišnja skupština Saveza folklorista Jugoslavije u Poreču. Na skupštini je zaključeno da se iduće 18. kongres ima održati iduće 1971. godine u Sloveniji, a organizirat će ga i pripremiti članovi slovenačkog društva folklorista.

Dr V. Ž.

Franjo Dugan i Oskar Sigmund

Možda nikada nije ni slutio vrsni orguljaš zagrebačke Prvostolnice Franjo Dugan, da će 20 godina poslije njegove smrti njemački skladatelj Oskar Sigmund posegnuti u blago njegova stvaralaštva.

Srokna ali duboka popijevka u frigijskom načinu »Kako krasno svršuje se o Isuse život tvoj« rascvijetala se u nedogledne ljepote polifinijskog stila i suvremene harmonije u rukama njemačkog skladatelja Oskara Sigmunda. Uzeo ju je kao temu svoje nove partite za orgulje stvorivši genijalno djelo.

Partita za orgulje: »Kako krasno svršuje se...« (nosi naslov prema ovoj pjesmi u originalu trajanje 27') doživjela je svoju praiizvedbu ove godine 4. X u Regensburgu. Izvedena je kao posljednja točka zadnjeg rasporeda u okviru ljetnih koncerata muzeja grada Regensburga. Izveo ju je katedralni orguljaš Erhard Kraus.

Kritike u njemačkim novinama ocijenile su objektivnu vrijednost ovog Sigmundovog opusa:

»MITTELBAYERISCHE ZEITUNG« —
utorak 6. X 1970.

»Nova Partita za orgulje Oskara Sigmunda nastala 1969. g. doživjela je svoju praiizvedbu 4. X 1970. godine u muzeju grada Regensburga. Oskar Sigmund uzeo je za temu svog djela popijevku Franje Dugana »Kako krasno svršuje se«. Hrvat Franjo Dugan (1874—1948) bio je orguljaš zagrebačke katedrale i profesor Muzičke akademije u Zagrebu.

Već smo ranije napomenuli da je Oskar Sigmund tradicionalni način glazbenog stvaranja dalje razvijao, a pored toga ipak dostigao vrhunac stvaralaštva svoga vremena, što je potvrdio svojim najnovijim djelom. Kroz sedam stavaka hrvatska melodija u frigijskom načinu postaje cantus firmus najkompliciranijem od svih kontrapunktskih umjetnosti kanonu u augmentaciji, kanonu u terci polifono imitirajući melodiju u altu. Gotovo neobarokna »Aria« koloristički je izvedena s puno vitalnosti u uspjelom »Lo staccatto...« i cantus firmusom u osminkama lijeve ruke. Nakon Toccatine za pedal solo djelo završava Fugom gigantskih razmjera razvijajući je u dvostrukom fugu da konačno integrira u cantus firmus koji se ističe tako snažno da se dobiva dojam Chiacconne.

Oskar Sigmund posjeduje jednu začudujuću sposobnost kombinacija i oblikovanja te je znao uzbuđljivom harmonijom i ritmičkom napetošću pojačati i najsmjelijem zamisao konstrukcije teme.

Sretna je za skladatelja i okolnost što je u Erhardu Krausu našao isto tako genijalnog interpretatora koji je na zavidan način nenametljivom virtuoznošću i intuicijom izveo ovu Partitu.

»DIE WOCHE«

četvrtak 8. X 1970.

»Kontrapunkt najvišeg dometa nizozemskih majstora do Bacha, k tome je harmoniju posljednjih sto godina spojio Oskar Sigmund na jednostavno genijalan način u svojoj Partiti »Kako krasno svršuje se...« Partita napisana na temu duhovne popijevke Franje Dugana, Hrvata koji je umro 1948. godine.

Ne zna se koja virtuoznost uslovljava drugu; kontrapunktska kompozitorska, orguljska tehnika ili obrnuto? Čini se da u svojim mogućnostima jedno uvjetuje drugo da bi nastalo kompozitorsko i interpretatorsko djelo dostojno jednog godišnjeg ciklusa kon-

cerata kao najviše uvažene kulturne manifestacije koja jednom univerzitet-skom gradu Regensburgu služi na čast.*

Iz ovoga prikaza se vidi koliko je cijenjen stvaralački rad Oskara Sigmunda u njegovoj domovini. Oskar Sigmund je već po treći put zagledao u naše stvaralaštvo (prvi put napisao partitu za orgulje »Uskrsnu Isus doista« trajanja 23'; drugi put napisao trideset solo pjesama na Cesarićevu poeziju; treći put napisao partitu za orgulje na temu Franje Dugana »Kako krasno...«) i time obogatilo ne samo svoju nego i našu kulturnu baštinu. Opus Sigmunda je opsežan. Iz njega treba kao najpoznatije spomenuti: Passacagliu in memoriam J. S. Bach, Sultu za cembalo, Duhački kvintet, La foglia - varijacije poslije Farinelli-Corelli za četiri ili osam gudača, Sonatu

za čelu i glasovir,, brojne toccate i partite za orgulje od kojih posebno treba istaknuti Media vita in morte sumus, Tu auf du schönes Blut (1960), Uskrsnu Isus doista (1969), Kako krasno svršuje se (1969) te passacagliu i fazu za orgulje. Od vokalnih skladbi ističu se Himnički ciklus »Arethus) na tekst Hansa Linhardta za sopran, bariton četveroglasni ženski zbor i dva glasovira, te obradu 12 kineskih narodnih napjeva za solo glas i glasovir i 30 solo pjesama na poeziju D. Cesarića (obje zbirke dvojezično). Najnovije djelo Koncert za orgulje (trajanje 2 sata) napisano je za proslavu Keplero-ve godine, te će biti izvedeno na toj svečanosti u Regensburgu 1971. godine.

Sigmund je ovog ljeta boravio deset dana u Zagrebu. Posjetio je neke naše kulturne ustanove među njima i

Muzičku Akademiju i Hrvatski Glazbeni Zavod gdje je bio primljen izvanrednom gostoljubivošću, upoznavši se s našim glazbenicima.

Dr Oskaru Sigmundu zahvaljujemo na obogaćenju i proslavi naše narodne i umjetničke baštine u njegovim vrijednim djelima.

Stavci Partite »Kako krasno svršuje se« su:

I Canto fermo in canone aumentato (Lento solenne e molto serioso), II Canon Alla Terza (Allegro), III Canto fermo in alto (Allegro con Fuoco), IV Aria (Lento espressivo), V Lo staccato (Vivace), VI Toccatina per pedali (Allegro giusto), VII Fuga (Moderato maestoso), VIII Corale.

Imakulata Malinka

PRIKAZI

Josip Andreis: Ivan Lukačić - šesnaest moteta

Kad je godine 1943 u izdanju Hrvatskog glazbenog zavoda naš uvaženi muzikolog Dragutin Plamenac objavio 11 Odabranih moteta hrvatskog baroknog majstora Ivana Lukačića koje je obradio na temelju jedinog sačuvanog primjerka tada čuvanog u berlinskoj Državnoj biblioteci, nije se moglo slutiti koliko je zadužio hrvatsku i evropsku glazbenu kulturu. Plamenac je tom zgodom objavio samo 11 od 27 pronađenih i do tada još sačuvanih Lukačićevih moteta. Međutim, ostalih šesnaest kanio je objaviti drugom zgodom. Nadošao je i II svjetski rat. Svešćić originala Lukačićevih moteta prenešen je sa ostalim arhivalijama u Poljsku gdje mu se nakon rata zameo trag. Do nedavno činilo se da su ti moteti nepovratno izgubljeni. U toj predpostavci posegao je Lovro Županović za zbirkom »Promptuarium musicum« Johanna Donfrida u kojoj su, kako je to upozorio Albe Vidaković, bila tiskana 4 Lukačićeva moteta od godine 1622—1627. i u suvremenoj transkripciji objavio ih u Zvuku br. 91.

Međutim, kako je saopćeno i u prvom broju Artis musices, Plamenac je pronašao u svom ličnom arhivu mikrofilm bassa continua i prepis vokalnih dionica ostalih moteta te ih ustupio JAZU u Zagrebu.

Na temelju ovih izvora nedavno je Josip Andreis obradio i izdao ostalih šesnaest moteta Ivana Lukačića poprativši ih opsežnom studijom. Ta-

ko je ovo jedino do sada poznato djelo Ivana Lukačića definitivno spašeno za hrvatsku kulturu.

Vanjska oprema je otmjena, papir izvrstan, notni dio pregledan. Otmjenosti vanjske opreme pridonosi i 6 velikih fotografija Splita i splitskih i šibenskih ustanova u kojima je djelovao I. Lukačić.

U studiji autor opsežno analizira glazbene prilike u vrijeme baroka u Splitu i Dalmaciji, zatim iznosi zanimljive podatke o Lukačićevu životu i djelovanju i na koncu donosi svestranu analizu Lukačićevih moteta s napomenama koje se odnose na načela zastupljena pri transkripciji. Donijet je i dulji sumarij na engleskom i njemačkom jeziku.

Pri transkripciji, obradi bassa continua prenošenju oznaka ključa i mjera iz menzuralne u suvremenu notaciju u glazbenoj nauci postoji više različitih kriterija. Andreis je dionicu bassa continua obradio s bogatom melodikom, slično je učinio Albe Vidaković u obradi moteta Vinka Jelića nasuprot kriteriju po kojemu bi basso continuo trebalo izradivati jednostavnije bez brojnih prohoda i ukrasnih tonova. Notne vrijednosti smanjio je za polovinu njihova trajanja kako zahtijevaju suvremene smjernice ovakovog rada. Autor je pridodao i ostale znakove za dinamiku, tempo i slično omogućivši tako interpretaciju i dirigentima kojima nijesu poznate stilske oznake baroknog razdoblja glazbene umjetnosti. Djelo predstavlja krupan doprinos hrvatskoj glazbenoj kulturi i svima ga uvelike preporučujemo.

M. D.